

Inhoud

Verantwoording	9
Proloog	13
I. Het aftreden van koningin Beatrix	16
II. De liefde en de troon	25
Verloving	27
Huwelijk	60
Wassenaar	82
III. De jonge jaren	94
Den Haag	III
Achtien	123
Marine	135
Piloot	147
Student	158
Eerste tv-interview	183
IV. De positionering van de prins	189
Adviseurs	189
Bremers en de B PV	204
Dertig	214
V. Langzaam maar zeker op koers	227
Militair	227
Watermanager	248
Commissaris	271
Sportbestuurder	273
Media	302
Onrust	324

VI. Het koningschap van Willem-Alexander 352

Bijlagen

Interview met Fred de Graaf 365

Lijst van gesprekken 373

Literatuur 377

Register 381

Proloog

Vier prinsjes speelden in de zomer van 1973 op kasteel Drakensteyn. De meest tengere, Carlos, zat op een driewieler. Zijn neef, de steviger gebouwde Friso, nam met zijn autopod een aanloop en boorde zich in het voertuig van Carlos, die languit over de keien ging. De twee andere prinsen, Willem-Alexander en Constantijn, keken toe.

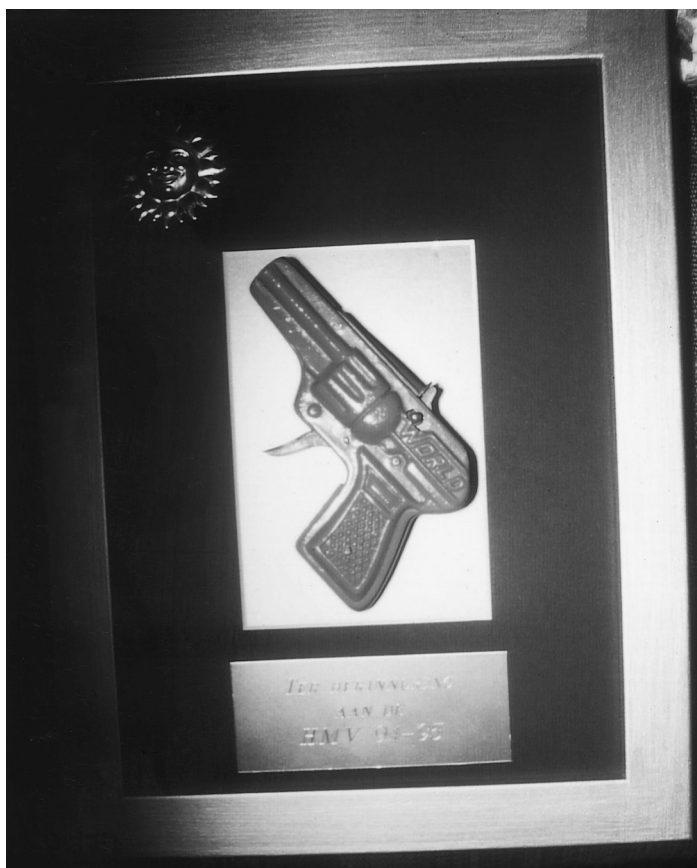
Marechaussee der tweede klasse Henk de Vos maakte deel uit van de brigade Soestdijk en had die week dienst op de ‘post prinsjes’. Hij werd niet geacht de andere kant op te kijken als de jongens buiten speelden en liet zijn gezag gelden. ‘Nu moet het afgelopen zijn met dat gedonderjaag!’ Vijfendertig jaar later herinnert De Vos zich: ‘Willem-Alexander keek me aan met een blik van: die zegt tenminste nog eens wat.’

Enkele dagen later ging de telefoon in het wachthuisje. Een lakei zei: ‘De prinsjes komen jullie zo wat brengen.’ De marechaussees in het wachthuisje fatsoeneerden zich, ze wisten immers nooit wie er in hun kielzog meekwam.

Drie jongetjes kwamen binnen. De zesjarige Willem-Alexander had een blauwmetalen klappertjespistool en een rolletje kruit ingepakt. Hij keek rond, herkende De Vos van het akkefietje van enkele dagen eerder en besloot hem het pakketje te overhandigen. De prins zei: ‘Dit moet ik van papa en mama aan u geven. Ze vinden het niet leuk als ik schiet.’

Ruim eenentwintig jaar later liep Willem-Alexander stage bij de landmacht. Aan het slot van de cursus was er een diner op een boerderij in Stompwijk, waar de kroonprins een cadeau werd gegeven. Inleidend zei landmachtofficier Jan Blacquière, een vriend van Henk de

Vos, dat hij eerder die week op vliegveld Zestienhoven was geweest en daar had geoefend met een nieuw opsporingssysteem voor wets-overtreders die nog gevangenisstraf of geldboetes hadden openstaan. Zo konden zij net voor ze op het vliegtuig stapten in de kraag worden gevat. Blacquière had het jaartal 1967 en Van Oranje ingetoetst. 'In het scherm verscheen: Willem-Alexander, 1973, verboden wapenbe-zit.' De prins keek met gefronste wenkbrauwen. Blacquière vervolgde: 'Maar de prins heeft vrijwillig afstand van het wapen gedaan.'

Het klappertjespistool dat Willem-Alexander van zijn ouders moest afstaan

Proloog

‘Stop!’ riep Willem-Alexander. ‘Het was op een verjaardagsfeestje en ik haalde uit de grabbelton een cadeau dat je je als zesjarige het liefst wenst, een blauw klappertjespistool. Maar mijn vader zei: “Niet op mensen richten, dat wil ik niet.” Hij heeft het van me afgepakt en ik moest het overhandigen aan de marechaussee. Ik zou het fantastisch vinden als dit hét pistool was.’

Willem-Alexander pakte het uit: op een fotolijst zat het klappertjespistool vastgeplakt. ‘Ik vind dit van een grote symboliek,’ zei Willem-Alexander licht geëmotioneerd. ‘De toekomstige top van de krijgsmacht overhandigt het wapen aan degene die ooit als lid van de regering het oppergezag over de krijgsmacht zal hebben.’

Het aftreden van koningin Beatrix

Een gespannen minister-president Rutte pakte maandagochtend 28 januari de kranten uit zijn brievenbus. ‘Zou het erin staan?’ Maar de dagbladen hadden niets, de aanstaande aankondiging van abdicatie was geheim gebleven. Een ‘heel klein groepje, een handjevol mensen’, zoals Mark Rutte later zou vertellen, werkte achter de schermen vanaf december 2012 aan de komende troonsafstand. Hoge functionarissen, die qualitate qua met een evenement bezig waren dat maar een paar keer per eeuw voorkwam.

De operatie werd verbloemd met een staatsbezoek van koningin Beatrix aan Brunei en Singapore. De aanstaande koning en zijn vrouw waren mee, in het besef dat de week daarna het nieuws wereldkundig zou worden. Robert Wester, sinds de zomer van 2012 plaatsvervangend directeur-generaal en woordvoerder Koninklijk Huis van de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD), was in Nederland achtergebleven. Hij ging door met de voorbereidingen van de abdicatie. ‘Wat doe jij hier’ was dan ook ergens in die week de vraag die hij kreeg van een verslaggever. Zijn antwoord was dat de directeur-generaal van de RVD en hij elkaar afwisselden op staatsbezoek.

Natuurlijk, achteraf gezien waren er tekenen genoeg dat de abdicatie van koningin Beatrix ophanden was. De Nieuwe Kerk in Amsterdam, geijkte locatie van een inhuldiging, zou na half april een paar weken gesloten zijn. Het koninklijk paleis op de Dam stond er al weer ruim een jaar *pico bello* bij, na een restauratie van interieur en gevel sinds 2005. De ergste rommel die de bouw van de Noord/Zuidlijn met zich meebracht, was uit de binnenstad verdwenen. De verbouwing van een groot modehuis en de sloop van een bankgebouw, beide

Het aftreden van koningin Beatrix

in de nabijheid van de Dam, zouden in 2014 plaatsvinden, niet in 2013.

Maar ja, tekenen waren er altijd en beweging was er nooit. Al ruim tweeëndertig jaar niet. Dus kwam op de avond van maandag 28 januari 2013 om 19 uur de aankondiging van koningin Beatrix, dat zij op 30 april zou aftreden, toch nog onverwacht. Zij gaf twee redenen: haar vijfenzeventigste verjaardag drie dagen later, en de start van de viering van '200 jaar Koninkrijk der Nederlanden' in november 2013.

Het was zover. Tijd voor de nieuwe koning!

Beatrix' toespraak, waaraan sinds de tweede week van januari was gewerkt, was kort maar uiterst effectief. 'Ik treed niet terug omdat het ambt mij te zwaar zou vallen, maar vanuit de overtuiging dat de verantwoordelijkheid voor ons land nu in handen van een nieuwe generatie moet liggen.' Beatrix doelde uiteraard op haar oudste zoon, prins Willem-Alexander, maar zeker ook op haar schoondochter, getuige haar woorden: 'Hij en prinses Máxima zijn ten volle op hun toekomstige taak voorbereid.' Zij ontroerde met haar laatste zin, rechtstreeks tot de Nederlandse bevolking uitgesproken: 'Ik ben u diep dankbaar voor het vertrouwen dat u mij heeft gegeven in de vele mooie jaren waarin ik uw koningin mocht zijn.'

Het was die 28ste januari de verjaardag van Jorge Zorreguieta, vader van Máxima en schoonvader van de nieuwe koning. Hij werd die dag vijfentachtig. Binnen de familie ongetwijfeld van betekenis, maar als een publiek eerbewijs kon de keuze voor 28 januari nauwelijks worden uitgelegd, bleek die avond al snel. In de stroom nieuwsfeiten die vrijkwam, zat ook het bericht dat Zorreguieta bij de inhuldiging afwezig zou zijn. Net als bij haar huwelijk zou Máxima het op 30 april zonder haar ouders moeten stellen. De prinses had Rutte laten weten dat haar familie die dag niet zou komen, maar het lijkt ondenkbaar dat in gesprekken tussen Beatrix en de premier niet is bedacht dat zij de eer aan haar ouders mocht houden.

Toen Beatrix was uitgesproken, volgde onmiddellijk de reactie van Rutte. Hij stelde vast dat Beatrix gedurende haar ambtsperiode was uitgegroeid 'tot icoon van Nederland'. Rutte: 'Zij nam haar taak bui-

tengewoon serieus, ook onder moeilijke omstandigheden. Ook in de jaren waarin zij de steun van prins Claus moest missen. Ook na het verschrikkelijke ongeval van haar zoon prins Friso.’

Waar jarenlang over was gespeculeerd, gedebatteerd en op gepreleudeerd, kwam nu in één avond naar buiten. De Rijksvoorlichtingsdienst bracht een reeks berichten uit. Koninginnedag zou Koningsdag worden en verplaatst naar 27 april, de verjaardag van Willem-Alexander. Het aangekondigde bezoek aan De Rijp en Amstelveen zou in 2013 niet doorgaan, maar wel in 2014. Zij het dan op 26 april, omdat in dat jaar de 27ste op zondag valt.

Máxima mocht zich koningin gaan noemen. Beatrix zou weer prinses worden en naar kasteel Drakensteyn terugkeren, Willem-Alexander en Máxima zouden vooralsnog op De Eikenhorst in Wassenaar blijven. Een Nationaal Comité onder leiding van oud-minister Hans Wijers zou alle festiviteiten rond de inhuldiging gaan coördineren. Willem-Alexander zou zijn IOC-lidmaatschap op afzienbare termijn neerleggen en in overleg treden met de secretaris-generaal van de Verenigde Naties over het afbouwen van zijn adviseurschap in water en sanitatie. De twee oudste zonen van prinses Margriet en Pieter van Vollenhoven zouden hun lidmaatschap van het Koninklijk Huis verliezen. Prinses Amalia zou Prinses van Oranje worden.

En de grootste verrassing: Willem-Alexander had ervoor gekozen, in weerwil van eerdere uitlatingen, niet koning Willem IV te heten, maar koning Willem-Alexander. ‘Ik kijk ervan op,’ zei Dik van der Meulen, de biograaf van Willem III, de volgende dag in een reactie in *de Volkskrant*. ‘Het is een breuk met de traditie. En dat in een familie waarin traditie zo belangrijk is.’

Mark Rutte reageerde in de dagen nadien nog een keer of vijf op de aankondiging van Beatrix’ aftreden. Hij meldde zich dinsdagochtend 29 januari in de Eerste Kamer. In een Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal (de beide Kamers), zoals die op 30 april zou plaatsvinden om de nieuwe koning in te huldigen, is de Eerste Kamer hiërarchisch hoger dan de Tweede Kamer. Voorzitter Fred de Graaf, voormalig burgemeester van Apeldoorn, zou straks gastheer zijn en

Het aftreden van koningin Beatrix

mocht nu alvast de premier ontvangen. Rutte repte van ‘een bijzonder moment in de staatkundige geschiedenis van ons land’.

Daarna vond een extra ministerraad plaats, uitsluitend gewijd aan dit onderwerp. Er werd die ochtend een Ministeriële Commissie Troonswisseling ingesteld, onder leiding van de premier. Na afloop gaf Rutte een korte persconferentie in de hal van het ministerie van Algemene Zaken. Op de vraag waarom Willem-Alexander geen Willem IV meer wilde heten, antwoordde hij korzelig: ‘Het wordt in elk geval koning Willem-Alexander. Punt.’

’s Middags kwam Rutte naar de Tweede Kamer. Ook hier hield hij een korte toespraak. ‘In de overweldigende stroom aan reacties uit binnen- en buitenland valt vooral op hoe gevoelens van dankbaarheid, groot respect en bewondering, maar ook diepe ontroering op dit moment met elkaar om voorrang strijden.’ Steeds werd expliciet vermeld hoe geliefd Beatrix was in het Caribische deel van het Koninkrijk, waar zij trouw vijfjaarlijks op bezoek was geweest.

Op vrijdag 1 februari, tijdens zijn wekelijkse persconferentie na de reguliere ministerraad, kwam Rutte desgevraagd nog een keer terug op Beatrix’ aankondiging van aftreden. Dat Koninginnedag verplaatst zou worden naar 27 april, was de eigen beslissing van Willem-Alexander geweest, zei Rutte. De koning wil zijn verjaardag vieren op de dag waarop hij jarig is en, zei Rutte, ‘daar neem ik de volledige ministeriële verantwoordelijkheid voor’.

Over de naamskwestie was de premier nu iets mededeelzamer. Hij sprak van ‘voortschrijdend inzicht’ bij de prins om uiteindelijk te kiezen voor koning Willem-Alexander. ‘Een prachtige naam,’ verklaarde Rutte. ‘We kennen hem helemaal niet als Willem.’

Soortgelijke opmerkingen waren die dagen ook al in de omgeving van de prins te beluisteren geweest. Hij had, toen hij er eenmaal voor stond, besloten zijn eigen naam te houden en gebruikte daarbij het argument dat ‘er niet voor niets een streepje tussen Willem en Alexander staat’. Met andere woorden, waarom ontkoppelen als het koppelteken zo duidelijk van Willem-Alexander een ondeelbare naam maakt.

Voor zijn keuze pleit dat hij zich ermee naar de toekomst richt, niet

naar het verleden. Een zeker pragmatisme zal er ook niet vreemd aan zijn. Aan de koningen Willem I, II en III, ieder met eigen smetten op het blazoën, hoeft hij zich alvast niet te spiegelen. Zo ook kan hij afstand houden van netelige discussies als die De Balie in Amsterdam luttele dagen na Beatrix' mededeling annoncerde: 'Tijd voor nationale excuses van koning Willem IV voor het Nederlandse slavernijverleden.'

De aankondiging op de avond van 28 januari en de reeks daarmee verbonden besluiten maakte duidelijk dat over de abdicatie goed was nagedacht. Koningin Beatrix zei in haar toespraak: 'Het lijkt mij een goed moment om deze stap, die ik al enkele jaren overweeg, nu daadwerkelijk te nemen.' Die 'enkele jaren' gaan in elk geval niet terug tot 2009, volgens oud-premier Jan Peter Balkenende. In het boek *Ik zal handhaven* zegt hij heel stellig dat van een eventuele aankondiging van abdicatie op Koninginnedag 2009 nooit sprake is geweest.

Die 30ste april is de Koninginnedag in Apeldoorn die zo dramatisch eindigde met de dollemansactie van Karst Tates. Hij reed met zijn auto door het publiek en doodde behalve zichzelf zeven toeschouwers. In het draaiboek stond een defilé voor paleis Het Loo, waarbij de voltallige koninklijke familie op het bordes zou staan. Dit ter ere van de honderdste geboortedag van koningin Juliana. Beatrix te midden van al haar kleinkinderen – zou dat niet het ideale plaatje zijn voor een toespraak tot haar volk? Geen sprake van, aldus Balkenende, en ook toenmalig burgemeester De Graaf ontkent dat van een dergelijk scenario sprake was. Oud-premier Ruud Lubbers verscheen 3 mei 2009, de zondag na de rampdag, in het tv-programma *Buitenhof* om te zeggen dat een troonswisseling geen haast had en Beatrix nog jaren vooruit kon.

Wel werd in de jaren nadien het denken over aftreden pregnanter, maar het minderheidskabinet-Rutte I zat in de weg. Het was diezelfde Lubbers, nu in *Nieuwsuur*, die er de dag na Beatrix' rede openlijk over sprak. Een politiek instabiele situatie was onwenselijk geweest voor een majeure operatie als een troonswisseling. De gedachtebepaling erover stond niet stil, maar het wachten was op nieuwe verkiezingen.

Het aftreden van koningin Beatrix

Die kwamen op 12 september 2012 en de uitslag bracht, althans in de Tweede Kamer, een meerderheidskabinet. Daarmee was de weg vrij voor koning Willem-Alexander.

De ervaringen met de inhuldiging in 1980 en het huwelijk van Willem-Alexander en Máxima in 2002 maakten dat er voor zo'n grote gebeurtenis een standaard draaiboek is dat door de departementen van Algemene Zaken, Binnenlandse Zaken, en Veiligheid en Justitie regelmatig werd 'opgepoetst en afgestoft', zoals een betrokken ambtenaar zegt. Het precieze moment van de aankondiging kwam in dit draaiboek uiteraard nooit voor.

Om Beatrix' beslissing tot op de dag zelf geheim te houden, werd besloten haar toespraak te laten opnemen door de gepensioneerde NOS-regisseur Rudolf Spoor. Samen met een cameraman mocht hij maandagochtend de 28ste op Huis ten Bosch verschijnen. Spoor regisseerde veel uitzendingen rond het Koninklijk Huis. Het huwelijk van Willem-Alexander en Máxima was zijn laatste grote evenement. Enkele maanden daarna kreeg hij van de koningin het Erekrus in de Huisorde van Oranje 'voor de grondigheid en vakkennis, toewijding en gevoel voor stijl' waarmee hij zijn koninklijke uitzendingen had gemaakt.

Met het inhuren van Spoor voorkwam de RVD dat het grote nieuws via de NOS zou uitlekken. Nu bleef de regie strak in handen van de RVD; de NOS kon pas vlak voor het uitzenden van Beatrix' toespraak de reactie van Rutte in het Torentje opnemen. Toen was sinds 17 uur al bekend dat de koningin die avond op radio en televisie een mededeling zou doen.

Het moet een hectisch weekend zijn geweest op Huis ten Bosch, de zaterdag en zondag voorafgaand aan wat een historisch moment zou worden. Net terug van de staatsbezoeken aan Brunei en Singapore, met de koffers nog in de gang, stond de aankondiging van het uit het ambt treden op het programma. Wie de foto's van die laatste vrijdag in Singapore nu opnieuw bekijkt, kan niet anders dan achter het glimlachen de spanning van de gezichten lezen over het grote geheim dat moeder, zoon en schoondochter daar meedroegen.

Het werd een vlekkeloze operatie, de aankondiging van het aftreden. Toen Willem-Alexander vrijdag voor het eerst weer in het openbaar verscheen, voor het verjaardagsfeest dat Beatrix in het Beatrixtheater in Utrecht gaf voor haar familie en hofhouding, zei de prins: 'Ik ben ongelooflijk ontroerd door alle reacties die we hebben gekregen op de toespraak van mijn moeder maandagavond. Het is een grote eer voor mij om mijn moeder te mogen opvolgen.' En wijzend op Máxima: 'Het is een grote eer voor ons om het land op deze manier te mogen dienen.'

Het onvermijdelijke schoonheidsfoutje dat bij zo'n haast militaire operatie hoort, zat twee dagen na de aankondiging in Amsterdam. In de marge van een congres aldaar zei prinses Máxima: 'Het is een enorme eer mijn schoonmoeder op te volgen.'

Mis.

Koningin Máxima draagt weliswaar dezelfde titel als haar schoonmoeder en zal haar man ongetwijfeld tot grote steun zijn, maar een volledige duobaan is het koningschap niet. Er is maar één opvolger van het staatshoofd Beatrix: koning Willem-Alexander.

De liefde en de troon

Prins Willem-Alexander was begin 2009 klaar om koning te worden. Dat was het heersende beeld. Toen kwamen Koninginnedag in Apeldoorn, de opwinding rond de beoogde vakantievilla in Mozambique en een ongekend fel Kamerdebat over de kosten van het Koninklijk Huis, in het bijzonder de privévluchten van de prins en zijn echtgenote, zaken die aan het slot van dit boek aan de orde komen. Rond Willem-Alexander heerste plots turbulentie. Niet de hanteerbare turbulentie waarin een vliegtuig kan belanden, maar de thermische onrust die een eigen dynamiek krijgt.

Dat was niet voor het eerst. De uitkering die hij kreeg op zijn achttiende jaar, zijn lidmaatschap van het IOC, zijn verwijzing tijdens een persgesprek in 2001 naar een brief van de Argentijnse dictator Videla – er zijn vaker enerverende momenten geweest in het leven van de prins. Het zijn perioden die verderop in dit boek worden beschreven, perioden waarin wel eens werd getwijfeld aan het inschattingsvermogen van de prins, maar waarvan achteraf ook altijd viel vast te stellen dat ze even plotseling weer ophielden als ze waren begonnen.

Zo'n cruciale episode was het begin van deze eeuw. Het koningschap van prins Willem-Alexander was in de eerste maanden van 2001 hoogst onzeker. De prins koos voor de liefde en dat zou hem de troon kunnen kosten. Zijn leven lang was er in hem geïnvesteerd als toekomstige koning. Zijn ouders, koningin Beatrix en prins Claus, hadden hem een extra lange aanloop gegund naar de jaren des onderscheids. Hij mocht zijn toekomst uitstellen of, zoals de Deense kroonprins Frederik zegt over hun beider jeugd: 'Wij leefden sterk in het heden.' Juist omdat later het keurslijf van het koningschap gevoeld

zou worden. Waar leeftijdgenoten al carrière maakten, verlengde de kroonprins zijn jeugd. Zo zou het gaan: zijn loopbaan zou tot volle wasdom komen in de tweede helft van zijn leven. Daarop bereidde hij zich voor met een unieke opleiding tot koning, zodat zijn ‘wachtjaren’ op weg naar dat moment niet doelloos zouden zijn.

Maar dat alles stond nu ineens op losse schroeven door de komst van een Argentijnse vrouw in zijn bestaan: *Máxima Zorreguieta*.

Een heel grote verrassing kon het niet zijn dat Willem-Alexander, in het uiterste geval, het meisje zou verkiezen boven de troon. In het systeem van de constitutionele monarchie geldt ministeriële verantwoordelijkheid voor leden van het Koninklijk Huis. Het betekent onder meer dat de Staten-Generaal goedkeuring moeten geven aan de vrouw die zal introuwen bij de Oranjes. Nu was het zover, en het was menens. Tweemaal al was hij er in televisie-interviews op ingegaan.

‘Ik denk dat in mijn toekomstige functie een echtgenote heel belangrijk is. En als je niet honderd procent vrij bent om die te kiezen, dat dat op den duur niet goed gaat.’ Willem-Alexander zei dit in 1993 tegen Ed van Westerloo in zijn eerste televisie-interview. Hij zou zich niet laten tegenhouden door de volksvertegenwoordiging. Maar het leek hem op dat moment een nogal theoretische discussie. Hij zou het wel heel bont moeten maken, zo dacht hij, wilde het parlement hem geen toestemming geven.

Willem-Alexander bevestigde deze lijn in 1997, in een interview met Paul Witteman. ‘Als je voor een bepaalde persoon gekozen hebt, is die keuze definitief. Ik denk dat ik dan ook door zou zetten met mijn huwelijk.’ Ook als dat zou betekenen dat u geen koning kunt worden, vroeg de interviewer. Het antwoord van de prins: ‘Dat zou dan de consequentie zijn.’

Vier jaar later leek dat te kunnen gebeuren. Bij Willem-Alexander manifesteerde zich de karaktertrek koppigheid, die hem ook nadien nog in lastige posities bracht. Zoals in 2009, toen hij bleef volharden in zijn Mozambique-project terwijl allang duidelijk was dat, gezien de economische crisis en het politieke klimaat, hij daar uit zou moeten

De liefde en de troon

stappen. Dan kan ook een zekere drift bezit van hem nemen, zoals verschillende premiers hebben ervaren.

Terwijl toenmalig minister-president Wim Kok en een kleine staf van topambtenaren begin 2001 nog doende waren een oplossing te vinden voor het problematische verleden van vader Jorge Zorreguieta, deed de prins Máxima Zorreguieta al zijn aanzoek. Haar vader was staatssecretaris van Landbouw geweest in het regime van de Argentijnse dictator Videla (1976-1983), aan wiens handen bloed kleefde. De komst van haar vader op een verloving en bruiloft zou commotie geven. Midden in dat gevoelige proces stelde een ongedurige Willem-Alexander alle betrokkenen voor een voldongen feit. Hij informeerde zijn moeder en de premier over zijn voornemen en zocht naar een geschikte gelegenheid. Die kwam er door de vorst. Op het ijs vroeg hij Máxima ten huwelijk.

Verloving

Wim Kok: 'Ik ben nooit zo arbeidsintensief bij het koningshuis betrokken geweest als in die periode. Het vergde heel veel tijd en energie. Ik vond dat niet erg. Het bezwaarlijke is alleen dat het je afhoudt van allerlei andere zaken die ook gebeuren en die dan vaak op andere uren moeten plaatsvinden. Als premier kun je van de meeste dingen nu eenmaal niet zeggen: dat komt volgende maand wel. Dit dossier kon ik absoluut niet laten lopen. Het ging om een verantwoorde procesvoering in het belang van de constitutionele monarchie, van het koningshuis en van de mensen die de monarchie invullen als hoofdrolspelers.'

Kok en de zijnen stonden voor de opgave hun politieke werkelijkheid te verbinden aan de romantische realiteit van de hoofdrolspelers. Het zou wekenlang een dialoog tussen doven zijn. Willem-Alexander nam het hartstochtelijk op voor zijn aanstaande vrouw en haar wens de huwelijksdag in aanwezigheid van haar ouders door te brengen. Pas

gaandeweg werd hij minder onwrikbaar. Ten langen leste aanvaardde het paar dat de waarheid van Kok de enig werkbare was. ‘Een pedagogisch proces,’ noemt Kok het achteraf, waarin Willem-Alexander zich zo nu en dan opstelde als ‘ridder op het witte paard’.

De prins vroeg, op vrijdag 19 januari 2001, zijn geliefde om een geste. Zij had hem al eens ten dans gevraagd en zich een gepassioneerd danseres betoond. Máxima had een handje geholpen om de ‘strakke Noord-Europese heupen’ van haar vriend wat minder stijfjes te maken. Nu lag er ijs op de vijver van paleis Huis ten Bosch. Zou Máxima zich willen wagen aan iets typisch Hollands, het schaatsen? Ze kon goed rollerbladen, dat hadden ze samen al vaak gedaan, en Willem-Alexander achtte een stoel dus niet noodzakelijk.

Er werd tweeënhalf uur geschaatst. Máxima kreeg het koud, ze voelde haar handen niet meer. Verlangend naar warme chocolademelk voegde ze zich weer bij Willem-Alexander.

Hij had zich voorgenomen Máxima ten huwelijk te vragen in deze oer-Hollandse setting. Nu moest het gebeuren. Zonder aarzeling kwam er een luid: ‘Yes!’ Daarop kluunde Willem-Alexander over de bevroren aarde naar de plek waar hij de fles champagne en de rozen had verstoppt. Ze vierden haar jawoord.

Waar kwam deze Máxima Zorreguieta, inmiddels bekend als koningin Máxima, moeder van erfprinses Catharina-Amalia en de prinsessen Alexia en Ariane, vandaan?

Ze groeide op in het Argentijnse gezin van Jorge Horacio Zorreguieta Stefanini en María del Carmen Cerruti Carricart. In de zestiende eeuw waren de voorouders van de Zorreguieta’s vanuit de Baskische provincie Guipúzcoa de Atlantische Oceaan overgestoken naar Peru. Voor Zorreguieta was Máxima zijn vierde kind. Uit zijn eerdere huwelijk met Marta Lopez Gil kreeg hij drie dochters: María (1956), Angeles (1958) en Dolores (1965). Máxima werd op 17 mei 1971 geboren in Buenos Aires als oudste van het nieuwe gezin. Ze kreeg twee broers, Martín (1972) en Juan (1982), en een zus, Ines (1984).

Máxima is vernoemd naar haar overgrootmoeder Máxima Bonorino Zorreguieta uit de Noord-Argentijnse provincie Salta. De fa-

De liefde en de troon

miliebanden met de halfzussen zijn goed, blijkt uit de contacten die Máxima met hen onderhoudt.

Vanaf haar vroegste jeugd ging Máxima naar katholieke scholen gestuurd. De kleuterschool, in haar woonwijk La Recoleta in Buenos Aires, werd geleid door Duitse nonnen. Vanaf het moment dat ze naar het Northlands College ging, kregen de gezinsleden bewaking, want vader Jorge was in 1976, als onderstaatssecretaris van Landbouw, toegetreden tot het militair regime van Jorge Videla. Drie jaar later schoof hij op in de hiërarchie en hij was tot 1981 staatssecretaris. De sfeer thuis zou Máxima later omschrijven als ‘een beetje zenuwachtig’.

De weg naar het Northlands College, in de wijk Olivos, verliep via steeds andere routes. De school zelf werd bewaakt door een zestal veiligheidsmannen. Northlands was de duurste privéschool in Buenos Aires. Hier volgden de kinderen uit de maatschappelijke bovenlaag hun middelbare onderwijs. De meisjes droegen Schotse rokjes met daarboven groen-blaauwe truitjes. Gezien de politieke situatie in Argentinië waren de leerlingen aantrekkelijk voor activisten die hun doelen kracht bij wilden zetten met ontvoeringen.

Ook op een andere manier drong de politiek Máxima’s leven binnen. De school werd na het uitbreken van de Falklandoorlog in 1982 een doelwit van nationalistische groepen die het voorzien hadden op de leerlingen, want op Northlands werd niet alleen in het Spaans lesgegeven, maar ook in het Engels, de taal van de agressor. Zo maakte Máxima het mee dat ze werd uitgescholden om haar schoolkeuze.

In het jaarboek van haar eindexamenklas schreef Máxima een artikel over een in haar ogen ondergewaardeerde sport: volleybal. Ze was aanvoester van haar team en merkte in het stuk tevreden op dat ze in de competitie leerden ‘wat strijden is’. Haar ambities, waarnaar in het jaarboek werd gevraagd, waren: ‘Te veel om uit te leggen.’

Vanaf 1988 studeerde ze zeven jaar economie aan de Universidad Católica Argentina. Máxima koos voor de UCA omdat deze voor economie de beste was. Het lag niet voor de hand dat Jorge Zorreguieta zijn dochter naar een openbare universiteit zou sturen waar sommige

docenten tegen het regime-Videla hadden gevochten. De katholieke universiteit bood een meer beschermde omgeving.

Máxima had in haar studententijd bijbaantjes: ze gaf wiskunde aan middelbare scholieren en eerstejaarsstudenten, en Engels aan kinderen en volwassenen. Bij vermogensbeheerder Mercado Abierto SA deed ze in 1989 onderzoek naar software die was bestemd voor de financiële markt. Voorts werkte ze bij het Sales Department van Boston Securities SA.

Máxima koos met haar studie economische wetenschappen bepaald niet voor een pretpakket. Ze studeerde af met een 7 en vertrok in het voorjaar van 1995 naar Boston. De Italiaan met wie ze gedurende haar studie een relatie had, liet ze in Buenos Aires achter.

Daarna zocht ze werk in het bankwezen in New York, hét paradijs voor een yup, het toenmalige modewoord voor haar generatie. In deze stad zat niemand op haar te wachten en daarom voerde ze op eigen initiatief gesprekken met banken over vrijkomende banen. In juli 1996 werd ze aangenomen bij Hongkong Shanghai Banking Corporation James Capel Inc. als vicepresident Latin American Institutional Sales. Door een reorganisatie, in maart 1998, was ze vier maanden werkloos. Haar volgende baan was die van vicepresident op de afdeling Emerging Markets, gespecialiseerd in *equities*, bij Dresdner Kleinwort Benson, een bank waar ze een kleine anderhalf jaar zou werken. Vervolgens werd ze vicepresident Institutional Sales voor Latijns-Amerika bij Deutsche Bank. Op een gegeven moment zag Máxima zich graag overstappen naar de wereld van de galeries. Zoals ze het later zou vertellen: ze wilde talentvolle kunstenaars, die zichzelf in de regel zo slecht weten te verkopen, vooruithelpen.

In april 1999 haalden vrienden uit New York haar over mee te gaan naar de Feria van Sevilla, een voorjaarsevenement dat een week duurt en binnen gegoede kringen wel geldt als huwelijksmarkt. Zij wist niet dat de Prins van Oranje in Sevilla zou zijn.

Willem-Alexander was bijna tweeëndertig jaar en had moeite met het vinden van een geschikte partner. Daarin verschilde zijn situatie dus

De liefde en de troon

niet van de problematische situatie waarin de kroonprinsessen Wilhelmina en Juliana hadden verkeerd. Voor hem werd ook gezocht, nog altijd bij voorkeur in de adellijke stand. Waarin deze zoektocht verschilde, was dat de prins het niet voor minder deed dan voor echte liefde. Het werd ervaren als een probleem en zijn omgeving dacht met hem mee hoe dit op te lossen. Tijdens vakanties, bijvoorbeeld de voorafgaande skivakantie in Lech, lieten zijn vrienden soms vriendinnen overkomen om te zien of een match met de prins mogelijk was. Het gebeurde maar niet. In Sevilla was hij ook in een groepje, waarbij zich op initiatief van de vriendenkring een leuke Nederlandse vrouw uit het immense netwerk van Pieter van Vollenhoven had aangesloten. Zij kon een potentiële vriendin zijn.

De groep bestond uit zestien personen en was van donderdag tot zondag te gast in hetzelfde huis bij gemeenschappelijke vrienden. De Spaanse gastheer en zijn Franse vrouw woonden in New York. Het was een multicultureel gezelschap uit negen landen: Spanje, Argentinië, Engeland, Verenigde Staten, Duitsland, Nederland, Frankrijk, Griekenland en Turkije. Vanuit dat huis ondernamen de zestien hun bezoek aan verschillende evenementen, zoals de Feria van Sevilla.

Het was een klein wonder dat Máxima Zorreguieta en Willem-Alexander dat weekend in Sevilla waren, want het scheelde niet veel of ze waren er beiden niet naartoe gegaan. Voor Willem-Alexander gold dat hij dat weekend festiviteiten rond Curaçao 500 zou bezoeken. Hij zou het staatsbezoek aan China daarvoor iets eerder verlaten, vanuit Sjanghai. Toch koos hij voor Sevilla. Máxima stond op het punt de gastheer af te bellen vanwege haar drukke programma. Ze was met klanten van de bank naar de Formule 1-race in Melbourne geweest, had een huwelijk in Buenos Aires bezocht en wilde niet nog een derde weekend naar Sevilla. Maar de gastheer riep door de telefoon dat hij blij was dat Máxima kwam, waarop ze niet meer durfde af te zeggen.

Tijdens het lange weekend fotografeerde Máxima, op verzoek van haar gastheer, de aanwezigen op een feest. Een van hen was Willem-Alexander, die een beladen verleden met fotografen had. Bovendien wilde hij niet in het gezelschap van een mogelijke vriendin op de foto

Máxima met haar vader, broers en zus in 1985

komen, dat kon alleen maar tot misverstanden leiden. Hij keek geïrriteerd naar Máxima, die zich afvroeg: wat bezielt die man?

Gedurende dat weekend werden ze door mensen die ook in het New Yorkse bankwezen werkten nader aan elkaar voorgesteld in een *caseto*, een open tent. Máxima vroeg naar het eerdere incident en in welke relatie hij stond tot de vrouw die hem had vergezeld. In de vriendenkring van de prins gaat het verhaal dat, nadat Willem-Alexander daarop een verwijzing had gegeven naar zijn oom Pieter, Máxima zei: 'Your uncle must hate you.' Dit vond Alexander zo geestig dat het ijs tussen de twee was gebroken. Ze bleven met elkaar in gesprek en het was duidelijk dat zij elkaar niet onverschillig lieten. Bij het afscheid zei de prins dat hij drie weken later, op 15 mei, in New York zou zijn voor een trouwpartij. Hij stelde voor: 'Laten we misschien nog een afspraak maken.' Op zondag 25 april vond in Sevilla het stierengevecht plaats dat de Feria afsluit, met Willem-Alexander op de eretribune.

Tegen Ivo Niehe heeft Máxima later gezegd dat Pieter van Vollen-

De liefde en de troon

hoven een belangrijke rol speelde in de kennismaking tussen haar en Willem-Alexander. ‘Ik ben Pieter dankbaar, want anders zou ik hier niet zijn.’ In de op 29 april 2009 uitgezonden documentaire *Pieter van Vollenhoven. 70 jaar gewoon anders* gaf Van Vollenhoven desgevraagd dit commentaar op die opmerking: ‘Het verhaal over Máxima is heel geestig. We zullen het nooit onthullen, maar wat zij zegt klopt wel.’

Overigens hebben de Argentijnse auteurs van *Máxima. De Argentijnse jaren* een geheel andere versie van de kennismaking. Zij schrijven stellig dat Willem-Alexander al eerder in New York Cynthia Kaufmann had leren kennen, een vriendin van Máxima uit de laatste klas van het Northlands. Zij zou de ontmoeting in 1999 hebben gearrangeerd en Willem-Alexander tevoren ook foto’s van Máxima hebben gemailld. Dit verhaal is echter behalve onbevestigd ook in strijd met de versie van het paar zelf.

Na die eerste kennismaking in Sevilla, belden ze elkaar veel. Máxima was nerveus toen Willem-Alexander naar New York kwam. Ze was bovendien zijn gezicht vergeten. Het viel haar mee, die tweede ontmoeting. Afgezien van enkele vrienden was Alexanders broer prins Constantijn, die ook aanwezig was bij het huwelijk (van Anne Louise Metz en Frederik graaf van Lynden van Sandenburg), de enige Oranje die wist wat er speelde.

Enkele weken later bleek de aandrang Máxima weer te zien te sterk om te weerstaan. Willem-Alexander zou van 3 tot 6 juni met koningin Beatrix meegaan naar de zevenenveertigste Bilderbergconferentie, in het Portugese Sintra. De agenda was goed gevuld: Kosovo, de toekomst van de NAVO, de Russische buitenlandse politiek. Maar hoe interessant ook, Willem-Alexander wist zeker dat hij tijdens de verhandelingen over de wereldpolitiek bij vlagen zou wegdromen over hoe het dit weekend met Máxima had kunnen zijn. Hij moest een goede reden hebben om niet naar Sintra te gaan. Hij besloot een daad te stellen en zijn moeder te informeren. ‘Ze heet Máxima. Ze is Argentijnse, woont in New York, vertrouw mij. Stel nu verder geen vragen.’ Beatrix liet haar zoon, zonder vragenvuur, gaan.